

Яшча зусім надыду перад маглібўнаў унікала пытанне, што можна паказаць у Магілёве прыезджаму чалавеку? Памятаю, у 1990-я ў нас гасіў суветнаведомы польскі кінарэжысёр К.Занусці. Паказваўшы яму горад, я ўвесь час казаву: «Вось тут было тое...», вось гэта мясціна знамяці- та тут... тут стаяла пабудова...» А ён перапытаў мяне словамі: «Гэта цудоўна, але чым даказваць. Ты пакажы, што ў вас засталася ад велічэжна мінутага...» І ў канцы сумна заўважыў: «Ваш горад вые ўспамінамі, а неабходна, каб людзі бачылі гістарычную і культурную спадчыну, увабодзілі ў пабудоваў, помнікаў...» Мне здаваўся на той момант аспрэч- ваць довады свайго апанента. Сёння сітуацыя пакрысе змянілася. Дзякуючы сумесным намаганням грамадскіх і ўладаў, Магілёў набыў свае ад- метніцасці і прываблівае помнікамі архітэктуры, якія захаваўся.

рынаў нашай гісторыі. Там больш, што праходзіць яна бо- лач з п'яноймай Ул'яна (Дом- мам Саветаву, якія маглі стаць на- прычынцамі 1930-х гг. сталінскай у БССР.

Некаторыя сённяшня архітэк- турныя пабудоваў таксама маюць прывабнасць у сямейную цудоўна. Мемарыяльны комплекс «Буль- цаўе поле», спарткомплекс «Ал- цупіцкі» — зааляграфічны парк — гэта значныя адміцыя сучаснага эта- па развіцця Магілёва. Але ж я- дыма крэмлёў, згодна якія можа- на што-небудзь аднесці да гіста- рычна-культурнай спадчыны, сё- р'янаў якія ёсць і тэрмін існавання. Неабходна, каб мы абавязкова выправабілі часам і былі паверджана гістарычнай вартасці тэго ці іншага творчынства. Таму ад- несных да сучаснага аб'екту можа- м выказаць толькі свае асабныя меркаванні. І не больш таго. Але гэта не азначае, што трэба ст- рамаваць свае эмоцыі. Наадварот, важна выказаць кожна- му, каб былі сфармуляваныя чыгунаградскія гадзіны.

Сённяшні думку, міркую, не паўвям завяршэнні проста так. Трэба ісці далей. Мне здавацца, ёсць яшчэ адна тэма, над якой павяна папярэдаць грамадскую думку.

Завражылі ставіць пытанне: чаму ё ў нашым горадзе не ст- вараць помнік, які абдзісторыаў яго чалаву? Трэба знайсці апра- ведную ідэю. Аднак, першаве, варта высветляць, кую з вероў аб паходжэнні назвы грабд ўшца- за аснову. Тут таксама свае тры- вавыя паніны скажыць магілёўцы. Асабіста ў больш сёбрана да той, дзе Маіша ўвабодзілі на працяг іх рабавічак, а я чалавек- змагар да сваёй чалавечай хаі- нае. Гэта было б добрым сімва- лем горада. Але трэба, паўра- коўна, добра ўсё ўважліва. Усім нам разам. Тамы мы зможам падраскоўваць тую значнасць, дзі- коўчым ёю і нарадзілася назва горада.

Своё цудоўна Магілёва ад іграў

1. Вуліца Ленінава (Ветраная — Вуліца Саветавы — Ленінава);
2. Ратуша;
3. Міхайлаўскі царква;
4. Касцёл Успення Маці Божай (Са. Станіслава);
5. Дом куцшы Аношкі (музей вайнавага года);
6. Забудова вакол плошчы Зор- ка;
7. Дом Саветаву.

Ігра ПУШКІН, кандыдат гістарычных навук,

даецц кафедры гуманітарных дысцыплін

Магілёўскага дзяржаўнага ўніверсітэта харчавання:

«Велічэжнае трэба падраскоўваць...»

У нашым родным горадзе, ніг- дзідыча на зніжэнні, захаваўся ўнікальныя, выключна помнікі мінутага. Адзначаць іх і прапанаваў у кантэкстах велічэжнай гісторыі Магілёва. Не проста нейкі помнік архітэктуры, а цэлая эпоха. Міхайлаўская царква (17 ст.) — гэта помнік Магілёўскай школы докт- раваў, непамыя аб тым, што ў Ручы Паспалітай Магілёў быў цэнтрам адной праваслаўнай епарыі на тэрыторыі Беларусі. Касцёл Успення Маці Божай (Са. Станісла- ва) — помнік эпохі барока і класі- цызму, цэнтр набыўшайся Магі- лёўскай рыма-каталіцкай архі- дыяцы, якая ў Расійскай імперыі адопніла прасторы ад нашых горадаў да Саваніна. Ратуша, за- варт, будынак абласнога краёва- нага музея — налімаю аб эндох- жэнні ў Магілёве апазіцыя расі- ская імператара, калі горад фактычна ставу «ваеннай сталіцай» імперыі ў час Першай светскай вайны. Дом Саветаву — сямейны абы- тніцкіх дзеячых надзея магілёўца на пераход сталіцы Беларусі з Мінска ў Магілёў. Бульвакнаў поле — прыклад геранічнай абароны сва-

боды, годніска Радзіма, першы прыклад такоў прапашы абаро- ны горада ў Другой светскай вайне.

У ўдзельні журналістам «Восні- ка Магілёва» за тое, што яны рас- качалі думку аб сямі цудоўна Магі- лёва. Якія ё ні былі яго імкні, думка, якіхвядз медаліпраемства надымае відлеву акаштрэцыя. Мы аднаю сваё абавязак гістарычна- нымі, каб ўвабодзілічому ў іх. Парадокс ратуша... Колькі гіста- рычных падаўзі адбылося вакол ней Нямала спаробілася часу, каб прыйсці да высновы, што ён не абодна звычэна. Гэта адзіна чы- стая Ратуша ўвабраскалі! Знайсці- сясць сродкі, матэрыялы, грошы. Тое, чам так не завару Магілёў- унікаль за небадзіч. Чаму не цуд?

Гэта падаўзі асабіста да мяне — найважэйшая ў сучаснай гісторыі горада. Чаму яна адзіна? На мой погляд, выключнасьці не ў тым, што адбылося стварэнне іменны- нымі краёваўцаў, грамадскіх і ўладаў. Такога дзятэўна яшчэ не адрадыла. Але стала рэчаісна- цю. Ратуша увабодзіла ў сабе не толькі гістарычнае сямейна эпохі са-

мавалічэння. Яна зробілася такса- ма і сімвалам уаўраўнення нашай свядомасці, паваротным пунктам ў падаўзіх да асновічэння ўсёй гістарычнай спадчыны. Забудова ратушы стала асновічым пунктам нашга думківага руху наперад, які ставу інавацыйным. Прыш- дам яго было ў ўтлічэнне новай спрыя. Цяпер маглібўнаў хвалюе пытанне: «Што будзе наступным, што варта адраўваць у перспектыву?» Сродкам масавай інфарма- цыі неабходна распачаць новы праект-абмержаванне «Адноны сродкаў», каб абтэўваць праг- нозны набываўчых да аб'ячча Магі- лёва.

Культавыя пабудоваў, архітэктур- ных і архітэктурных падаўзі, дом куц- шы Аношкі, дом гурбінскага дзі- ранскага сходу, будынак гасцініцы «Метрапалі», чыгуначнага вокла- ска дзяржаўнага банка і г.д. Слэд- даючы багаты. У яго варта ўключыць забудову вакол плошчы Зо- рка, шэраг будынакаў на вуліцы Першамайскай. Але ж не першым месца ё ё вылучыў паходжоную вуліцу Ленінава. Кую можна з поўнага падаўзітай апраўды да ад- нега з цудоўна нашга горада.

Яна пачынаецца ад гандляўска- плошчы, ад сямей староўжыцкай часткі горада і ўтлічэння наш час. На ёй шч побач размешчаны архі- тэктурныя пабудоваў 17—21 стст.: сямей старым мураваным паўва- ра Магілёва — Фараўна касцёл, рашытц гандляўска радзю 17-19 стст., помнік эпохі барока, класі- цызму, эклектыкаў, мадэрнізму, савян- інісцкай конструктывізму і сучасна- сці. Пэ вуліцы прыводзілі іх правядзці харчаваньня асобы (каралі Уладзіслаў IV і Ян Казімір, імператары Пётр I, Катарына II, Мікалай II, Іосіф II і інш.), грамад- ская дзеячцы Д.Салага, Касцюцкія, пасты, пэсаньнікі і кэмпітарыя А.Лушчы, М.Тогола, Т.Шэфэр- ака, А.Пілюс, С.Калманюскаў, Р.Фро- нчык і г.д. Свайей сямейнай і кэмпі- гістарычнай і культурнагаўнай адуой вуліца прываблівае сучас-

накю. Менавіта таму імаю маглібў- ную прагнужаванца на Брукаўнаў Ленінава.

Каб нашай вуліцаў яшчэ больш адміцнацца, празліваю вырнуць- чыстыя не гістарычныя будыны. На адрэзку ад Савецкай плошчы (кую, дарэчы, варта называць Ратушнай) да вуліцы Болдына неаб- ходна адраўваць староўжына назву Ветраная, якая будзе сімва- лем сарвавенна-чага роскыту гора- да. Да таго ж, не адміцнасьці, як- вядома ў забудове. Там ісць нават прыродна абавязнасць: у любові надісці ё ў тут адзінацудоўна сярэ- ннае, як поўны сярэдзечча, як вядо- цю думкіна. Гэта ўпільна на эмо- цыі, стварэе непаўторнае ўра- жэнне і робіць заалячымым ўсп- рамаенне гарадскага ландшафту.

Ад Касцюцкай сроду да фэнтану скуру іме 40-год Першамоў гульня- паннае называўца Вілікаў Салаваў і таму, што архітэктурна аб'яч- ча адраўваць пры эпоху Магілёва гурбінскага.

А далей інакш застаецца Ленін- ская, які налімаю аб сваёйчым го-

